

Örgütsel Öğrenme Yaklaşımı ile Okulların Depreme Karşı Dirençliliğin Artırılması Projesi

Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU

Gazi Üniversitesi

Dirençlilik, bir sistemin, topluluğun ya da toplumun, önemli temel yapı ve işlevlerinin risk yönetimi yoluyla korunması ve iyileştirilmesi, tehlikenin etkilerine zamanında ve etkili bir şekilde direnme, katlanma, uyum sağlama, bu etkileri dönüştürme ve etkilerden kurtulma yetisi olarak tanımlanabilir (UNDRR, 2007). Bu proje ile okullarda deprem öncesi, sırası ve sonrasında sahip olunması gereken bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırılması ve afetler sonrasında psikolojik dayanıklılığın oluşturulması için okullarda sürekli öğrenme ve gelişime dayalı kültürel bir dönüşüm gerçekleştirmek üzere yenilikçi bir eğitim uygulamasının ortaya konulması ve depreme karşı dirençliliğin geliştirilmesinde etkililiğinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Karma araştırma deseni şeklinde tasarlanan bu projede nitel ve nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılacaktır. Uygulama aşamasının ön test-son test-kontrol gruplu deneysel desenle gerçekleştirilecek olan projenin 24 ayda tamamlanması planlanmaktadır. Proje, durum analizi, eğitimin tasarlanması, pilot uygulama, asıl uygulama ve izleme-değerlendirme (takip) çalışması şeklinde sıralanan basamaklardan oluşacaktır. Birinci aşama olan durum analizi aşamasında farklar ve analitik yaklaşım temel alınarak araştırma deseni tasarlanmıştır. Varolan literatürden, ülkemizdeki mevcut durumdan, ülkemizin de kabul etmiş olduğu uluslararası çerçevelerden ve toplanan nitel ve nicel verilerden yola çıkılarak mevcut durum ve olması gereken durum arasındaki fark saptanacaktır. Bunun için öncelikle İstanbul'daki temel eğitim düzeyindeki okullarda görev yapan okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin depreme dirençlilik konusundaki bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarındaki hazırbulunuşlukları tespit edilecektir. Bu aşama sonunda deney ve kontrol grupları belirlenecektir. Deney grupları olarak belirlenen okullarla belirlenen ihtiyaçları doğrultusunda bir gelişim stratejisi tasarlanacaktır. Gelişimin gerçekleşmesine katkıda bulunacak yönetici, öğretmen ve öğrenci kılavuzları ve etkinlik kitapları ve mesleki gelişim programı içerikleri hazırlanacaktır. Geliştirilen depreme dirençlilik eğitim uygulamasının içerik ve materyallerin pilot uygulaması gerçekleştirilecek; katılımcılarla uygulama öncesinde, sırasında ve sonunda yapılacak mülakatlar ile uygulamanın iyileştirilmesine yönelik veri toplanacaktır. Katılımcı verilerine ve araştırmacı gözlemlerine dayalı olarak uygulama iyileştirilip asıl uygulama için son haline getirilecektir.

Geliştirilen eğitimin asıl uygulaması üç okulda gerçekleştirilecektir. Eğitimin uygulanması sırasında gözlem verileri sürekli kaydedilecektir. Bir akademik yılı kapsayacak olan uygulama sonrasında ön test ile paralel bir son testin uygulanması, okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenciler ile mülakatlar yapılması planlanmaktadır. Elde edilecek son test, gözlem ve mülakat verileri ile ön test verileri karşılaştırılarak uygulamanın etkililiği değerlendirilecektir. Bir sonraki akademik yılda depreme karşı dirençlilik konusunda gerçekleştirilen uygulamanın okul yönetimi, öğretmen ve öğrenci grupları üzerindeki etkisinin kalıcılığı gözlem, mülakat, doküman incelemesi, paralel izleme testleri ve son test ile değerlendirilecektir. Ayrıca tasarlanacak web portalı ve sosyal medya hesapları aracılığıyla, proje sonunda geliştirilecek depreme dirençlilik konusunda okul yönetim yaklaşımı, içerik, yöntem ve teknikleri ile iyi uygulama örnekleri ve materyallerin yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

Bu proje sonunda, depremlerle sıklıkla sınanan bir coğrafya olan ülkemizde bu tür gelişimsel dirençlilik stratejilerinin uygulanması yaygınlık kazandığında toplumda sıklıkla gözlenen depremlerle ilgili kavram yanlışlarının, korku ve kaygıların azalması, dirençlilikte önemli bir yeri olan hazırlık davranışlarının kazanılması, her afet sonrasında yaşanan bireylerin ve

kurumların dirençliliğe yönelik hazırlık çalışmalarının eksikliğinden ya da yetersizliğinden kaynaklı maddi ve manevi kayıpların en az seviyeye indirilmesi beklenmektedir. Bu projenin var olan afet eğitimlerinden/seminerlerinden farklı olarak içerik açısından çok boyutlu olması, uygulama temelli olması, öğrenen ihtiyaçlarını dikkate alması, yenilikçi bir yaklaşımla kapsayıcı olması ve konunun psikolojik boyutunu da barındırması özgünlüğünü artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet Eğitimi; Afet Farkındalığı ve Hazırlığı; Afet Azaltma Yönetimi; Okul Gelişimi; Afet Hazırlıkları; Psikososyal Destek